

Asia: VN/25955/2022

Valtioneuvoston asetus kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta

Lausunnonantajan lausunto

1. Yleistä asetuksesta

Valtionosuusjärjestelmän kunnan omarahoitusosuuden muutos (kasvu) vaikuttaa eräissä tapauksissa siten, että kunnan saama peruspalveluiden valtionosuus vähenee edellisestä vuodesta, vaikka kunnan asukasmäärä on kasvanut merkittävästi ja kokonaisuudessaan kunnille maksettavat peruspalvelujen valtionosuudet kasvavat.

Valtiovarainministeriön valtionosuuspäätösten mukaan vuonna 2022 kunnille osoitettu peruspalveluiden valtionosuus ilman verotulotasausta kasvoi 314 milj. eurolla vuodesta 2021, mutta 16 kunnalla peruspalvelujen valtionosuus VÄHENI. Eli nämä kunnat eivät saaneet euroakaan uusien velvoitteiden (mm. hoitajamitoituksen tiukentaminen, varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen laatu- ja tasa-arvo-ohjelma, oppivelvollisuuden laajentaminen ja maksuton toinen aste) toteuttamiseen. Valtionosuusjärjestelmän uudistaminen on käynnistettävä nopealla aikataululla.

2. Laskennallisten kustannusten ja lisäosien perushinnat vuodelle 2023 (1 §)

Laskennallisten kustannusten ja lisäosien perushinnoissa ei oteta riittävästi huomioon kunnan kasvun aiheuttamaa palvelutarpeen kasvua ja kasvusta seuraavaa voimakkaasti kasvavia investointitarpeita. Asukasmäärän kasvua ei huomioida riittäväällä painoarvolla. Asukasmäärän kasvu aiheuttaa huomattavan suuria investointitarpeita kuntien peruspalvelujen palveluverkkoon, mitä ei kuitenkaan huomioida ikäluokittaisissa perushinnoissa eikä muissa perushinnoissa.

Lisäksi 16 vuotta täyttäneiden ja tätä vanhempien, työpaikkaomavaraisuuden sekä koulutustaustan jo ennestään matalat perushinnat pienenevät vuonna 2023 huomattavasti muita kriteereitä enemmän.

3. Syrjäisyyksiluvun määräytymisperusteet (2 §)

Syrjäisyyksiluvun määräytymisperusteisiin ei ole kommentoitavaa.

4. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lisäosan määräytymisperusteet (3 § ja liite)

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lisäosan sisällyttäminen valtionosuuskriteereihin on perusteltua. Koska lisäosana jaettavan valtionosuuden määrä on kuitenkin hyvin pieni (n. 19 €/as.) ei kriteerillä ole tavoiteltavaa kannustinvaikutusta. Jatkossa kriteerin painoarvoa valtionosuusrahoituksessa olisi syytä nostaa.

5. Kuntien peruspalvelujen hintaindeksi (4 § ja 8 §:n 3 momentti)

Kuntien peruspalvelujen hintaindeksin laskentatapaan ei ole huomautettavaa.

6. Verotuloihin perustuvassa valtionosuuden tasauksessa huomioon otettavat verotulot (5 § ja siirtymäsäännös 8 § 4 mom.)

Verotuloihin perustuvassa valtionosuuden tasauksessa tulisi ottaa huomioon myös tuulivoimalat.

7. Kotikuntakorvausta koskevien tietojen toimittaminen (6 §)

Muutokseen ei ole huomautettavaa.

8. Siirtolaskelmissa huomioon otettavat verotulot (7 § 2 mom.)

Sote-uudistuksen lopullisissa siirtolaskelmissa on perusteltua käyttää maksuunpanon mukaisia kunnallis- ja yhteisöverotuloja, kuten on käytetty ennakkolaskelmissakin.

9. Takautuvien palkkaharmonisaatiokustannusten huomioon ottaminen siirtolaskelmissa (7 § 1 mom.)

Palkkaharmonisaation takautuvat kustannukset tulee eliminoida kunnilta siirtyvän rahoituksen laskennasta. Myös koronapotilaiden hoitoon osallistuneelle henkilöstölle maksettava kertapalkkio tulee eliminoida kunnilta siirtyvän rahoituksen laskennasta.

Kekäläinen Arja

Tampereen kaupunki - Konsernijohtaja Juha Yli-Rajala 1.12.2022 § 160